

SEÇİMLER VE AK PARTİ'NİN TECRÜBESİ

الانتخابات
و تجربة حزب العدالة والتنمية التركي

ELECTIONS AND EXPERIENCE OF JUSTICE AND DEVELOPMENT PARTY

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES
مركز الشرق الأوسط للدراسات الاستراتيجية

SEÇİMLER VE AK PARTİ’NİN TECRÜBESİ

الانتخابات

وتجربة حزب العدالة والتنمية التركي

ELECTIONS AND THE EXPERIENCE OF JUSTICE AND DEVELOPMENT PARTY

Rapor No: 56

Haziran 2011

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2011

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

STRATEJİK BİLGİ YÖNETİMİ, ÖZGÜR DÜŞÜNCE ÜRETİMİ

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaştırmıştır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barışın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaşmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Söz konusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaştırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaştırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algılamasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözüm önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araştırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaştırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

İçindekiler

Takdim.....	17
Özet.....	18
Giriş	19
Erdoğan'ın Kişiliği	19
Erdoğan'ın Siyasi Hayatı.....	19
2009 Yılı Yerel Seçimleri	19
AK Parti'nin Seçim Hataları.....	20
Başarılardan Ve Başarısızlıklardan Dersler Alınması	20
Pratik Adımların Atılması Ve Seçim Bölgelerindeki Başarısızların Değiştirilmesi	20
Kamuoyu Yoklamaları.....	22
Partilerin Seçim Hazırlıkları.....	22
AK Parti'nin Planları.....	22
Notlar.....	22
Sonuç Yerine	22

TAKDİM

Önümüzdeki ay içerisinde Türkiye’de yapılacak olan parlamento seçimleri Türkiye’nin kamuoyu ve siyasi çevrelerin yanı sıra, Türkiye’ye komşu ülkelerdeki çevreler ve dünya kamuoyunda önemle takip edilmektedir. Zira bu seçimin sonuçları Türkiye’nin önümüzdeki uzun süreler için devletin gidişatını tayin edecek niteliktedir. Bu sonuçlar Türkiye’nin özellikle orta doğunun yaşamakta olduğu birçok problem ve meseleleri hususunda izleyeceği politikaya yön verecek niteliktedir. Dolayısıyla birçok yazar ve araştırmacının bugünlerde Türkiye’nin AK Parti çerçevesinden ülkenin dış politikası hakkında görüş ve beklentilerini, partinin kazanma şansının oranını ve seçim sonuçlarının Türkiye’nin dış politikasına etkilerini içeren yorumlar yayınladıklarını müşahade etmekteyiz.

Bu araştırmaların biri olan elinizdeki dosyayı siz okurlarımıza sunmayı yararlı gördük. Bu araştırma, Türkiye’de daha önce yapılmış olan genel ve yerel seçimlerin sonuçlarını analiz etmekte ve değişik partilerin önceki seçimlerde elde ettikleri başarıları karşılaştırmaktadır. Bu araştırmanın önemi araştırmayı hazırlayan Abdullah Tütüncü’nün komşu ve dost ülke Irak’tan bir araştırmacı ve diplomat olmasından da kaynaklanır. Araştırmacıya tarafsız ve ciddi bir araştırma hazırladığı için kendisine teşekkür ederken, okurlarımızın da beğenisini kazanmayı ümit ederiz.

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

Hazırlayan: Abdullah TÜTÜNCÜ

Çeviren: Habib Hürmüzlü

SEÇİMLER VE AK PARTİ’NİN TECRÜBESİ

Özet

Bu araştırma AK Parti’nin Türkiye tecrübesini ve bu partinin kuruluşundan beri ezici bir çoğunluğu elde etmesinin nedenlerini ele almaktadır. Araştırmada Türk parlamentosunda temsil edilen siyasi partiler ve bu partilerin özgeçmişine, 12 Haziran 2011 tarihinde yapılacak olan parlamento seçimleri için olası seçim ittifaklarına yer verilmektedir. Araştırma ayrıca AK Parti’nin kurucusu ve başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın kişiliğini ve siyasi hayatını ele almakta ve 2009 yılında Türkiye’de yapılan yerel seçimler ve bu seçimlerde her partinin elde ettiği sonuçlar hakkında, ayrıca AK Parti’nin yerel seçim sürecinde hataları konusunda ve o dönemde genel olarak dünyada ve özel olarak Türkiye’de yaşanan siyasi ve ekonomik şartların bu husustaki etkisi hakkında özet bilgiler vermektedir. Yazıda ayrıca yerel seçimlerin sonucunun AK Parti nezdinde etkilerine ve partinin bu seçimlerden yararlandığı derslere ve nihayet anket yapan bazı kuruluşların sonuçlarına ve AK Parti’nin gelecek seçimler için hazırlıklarına yer vermektedir. Biz Orsam olarak Arapça olarak yazılmış ve yayınlanmış olan bu araştırmanın bir özetini Türk okuruna aşağıda sunmayı uygun gördük.

Giriş

12 Haziran 2011 tarihinde yapılacak olan genel seçimler Türkiye cumhuriyeti tarihinde yapıla on yedinci seçimdir. AK Parti bu seçimde başarı kaydederse Türk anayasasını değiştireceğini ilan ettiği için bu seçimler daha da önem kazanmaktadır.

Önümüzdeki parlamento seçimleri AK Parti'nin üçüncü kez girdiği ve kazandığı seçimdir. AK Parti bu seçimi kazanırsa Türkiye cumhuriyeti tarihinde üç dönem tek başına iktidar olan bir parti olarak tarihe geçecektir.

Türk parlamentosunda halen temsil edilen siyasi partiler:

- 1 – Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti).
- 2 – Cumhuriyetçi Halk Partisi (CHP)
- 3 – Milliyetçi Hreket Partisi (MHP)
- 4 – Barış ve Demokrasi partisi (BDP)

Türkiye'de siyasi arenada zaman zaman bazı seçim ittifakı senaryoları ortaya atılmaktadır. Bunların bir kısmı şöyledir:

1 – CHP. İle BDP ittifakı. Türkiye'de bütün ihtimallerin gerçekleşebilme ihtimaline rağmen, bu senaryoyu imkansız gibi görüyoruz.

2 – Erdoğan ile Tansu Çiller ittifakı. Bu senaryo Türkiye tarihinde ilk kadın başbakan olan Tansu Çiller'in 2010 yılının son aylarında başbakan Erdoğan ile görüşmesinden sonra bazıları tarafından ortaya atıldı. Bu tür ittifakın da gerçekleşmeyeceği kanısındayız.

3 – Sekiz partinin CHP'ye katılması konusu: CHP'nin genel başkan yardımcısı Göksel Tekin, sekiz siyasi partinin CHP'ye katılmak arzusunda olduklarını dile getirmiştir.

Erdoğan'ın Kişiliği

Recep Tayyip Erdoğan İstanbul'da 26 Şubat 1954 tarihinde doğdu. İmam Hatip okulunu

bitirdikten sonra İstanbul'da Mermere üniversitesinde Ticaret ve İktisat fakültesinden mezun oldu. Erdoğan kendine özgü bir üsluyla üstün hitabet yeteneğine sahiptir, kararlarını siyasi bir dehayla alır ve kamuoyunda sevilen bir kişiliği vardır. Erdoğan ayrıca dindar bir insandır ve her zaman başarının sırrı iman ve İslami ahlakta olduğunu vurgulayan bir insandır.

Erdoğan'ın Siyasi Hayatı

Erdoğan, partisinin iktidara geldikten sonra şöyle bir açıklama yapmıştır: (Bazıları bizi bir İslami parti olarak nitelendiriyorlar. Bazıları da bize ılımlı İslamcı olarak tanıtıyorlar. Biz ne o ne de buyuz, bizim parti dini bir parti değil, muhafazakar demokratik bir partidir. Herkesin bu gerçeği bilmesi gerekir).

Erdoğan siyasi hayata Selamet Partisi'ne girerek başladı. 1985 yılında bu partinin İstanbul ilk başkanlığını, 1985 yılında da Refah Partisi'nin İstanbul il başkanlığını yürüttü. 1994 yılında ise İstanbul belediye başkanı olarak seçildi. Bu görevdeki üstün başarıları halkın daha fazla sevgisini kazanmaya neden olmuştur.

Erdoğan 1998 yılında Diyarbakır Milli Güvenlik Mahkemesi tarafından siyasi bir konuşmasında bir şiir okumuş olması gerekçesiyle hakkında on ay hapis ve siyasi faaliyetlerden men cezası verildi.

Refah partisinin yenilikçi kanadı "Adalet ve Kalkınma Partisi" adı altında yeni bir parti kurdu ve bu partinin başkanlığına Erdoğan getirildi. AK Parti 2002 yılının sonlarında genel seçimlerinde ezici bir başarı elde etti ve Erdoğan böylece Türkiye cumhuriyeti başkanı oldu.

2009 Yılı Yerel Seçimleri

29.3.2009 yılında yapılan yerel seçimlere 48 milyon seçmen katıldı. Bu seçimlerde AK Parti'nin aldığı 15 milyon 295 bin oyla tüm seçmenlerin %39.2 oranda oyunu kazanmış oldu.

AK Parti'nin Seçim Hataları

Türkiye'de seçim 29 Mart 2009 tarihinde yapıldı. Partinin merkez karar kurulu 31 Mart 2009 tarihinde başbakan Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında toplanarak seçim sonuçlarının bir değerlendirmesini yaptı. Toplantıda partinin bazı belediye başkanlıklarını kaybetmesine ve alınan oylarda düşüş yaşanmasına neden olan yanlışlıklar ele alındı. Toplantıda bu sonucu etkileyen faktörler incelendi. Bu faktörleri aşağıdaki olaylara bağlayan oldu:

- Yaşanan ekonomik krizin etkileri.
- Bazı illerde uygun olmayan kişilerin aday gösterilmiş olması.
- Muhalefet partilerinin bazı illerde iş birliği yaparak AK Parti aleyhine faaliyet göstermeleri.
- Türkiye'nin güney doğusunda seçmenlerin AK Parti'li belediyelerin sunmuş olduğu hizmetlere itibar etmeyerek etnik konuları ön plana çıkarmış olmaları.
- Bazı belediye başkanlarının hatalı tutumları ve halkla kaynaşmamaları.
- Bazı belediye başkanlarını tekrar aday göstermemedeki hatalı tutum (Şanlıurfa AK Parti'li belediye başkanı bu partiden aday gösterilmeyince başka bir partiden aday oldu ve bu seçimde oyların %60'ını kazandı).
- Antalya gibi bazı vilayetlerde alt yapı çalışmaları konusunda bazı işverenlerle anlaşmazlıkların yaşanmış olması.

Başarılardan Ve Başarısızlıklardan Dersler Alınması:

Bu seçim sonucunda 2002 yılından beri ilk defa olarak AK Parti'nin kazanmış olduğu oylarda düşüş kaydedildi. Bu oran Türkiye sathında %39'lara gerilemiş oldu. Yine de AK Parti aralarında 10 büyükşehir belediyesi ve 35 vilayetteki belediyeler olmak üzere 448 be-

lediye başkanlığını kazanmış oldu.

Muhalefet partileri sorumluları tarafından bu sonucun halkın AK Parti'den memnun olmadığı gösteren bir mesaj olduğu şeklinde yorumlandı.

Parti yandaşları ise halkın AK Parti iktidarını reddetmediği, bu sonucun ancak AK Parti'ye bir ihtar mahiyetli olduğu şeklinde yorumladılar.

Parti başkanı Erdoğan ise seçim sonuçlarının halkın AK Parti'ye olan güvenini yenilemiş olduğunu vurgulayarak, partisinin gelecek seçimlerde yanlışlık ve eksiklikleri gözden geçireceğini, partisinin başarılarından ders çıkaracağı gibi başarısızlıklardan da ders çıkarabildiğini vurguladı.

Pratik Adımların Atılması Ve Seçim Bölgelerindeki Başarısızların Değiştirilmesi

AK Parti'nin bu seçimlerde diğer partilere göre yüksek başarı kaydetmesine rağmen, partinin daha önceki siyasi ağırlığına göre bir gerileme kaydedilmiştir.

Partinin bu husustaki en önemli icraatı seçim bölgelerinde başarısız olan bakanların kabinden çıkarmak oldu. Yerel seçimlerden iki ay sonra Kabinden 8 bakan çıkarıldı ve 5 bakanın yeri değiştirildi.

12 Haziran 2011 tarihinde yapılacak olan genel seçimlere gelince, parti seçimlerde adayların listesini iç tüzüğü çalıştırarak hazırlamaya çalıştığı görülür. Partinin iç tüzüğüne göre bir partili üç seçim döneminden fazla milletvekilliği için aday gösterilemez. Söylentilere göre Erdoğan, partisinden olan 100 parlamenterini adaylar listesinden silmek niyetindedir.

29 Mart günü değişik partiler arasında şiddetli rekabet yaşandığını gösterir. AK Parti bu yerel seçimlerde İzmir, Diyarbakır ve Tunceli belediye başkanlıklarını kazanamadı ve Antalya'yı CHP lehine kaybetti.

Bu haritada 2009 yılı yerel seçimlerde her vilayet için seçmenlerin görüşü belirtilmektedir.

Kamuoyu Yoklamaları

1 – Avrasya kamu oyu araştırma merkezi-nin Mart 2010 tarihinde yapmış olduğu bir ankette AK Parti'nin oylarının Türkiye genelinde %30.4'e gerilediğini, CHP'nin oylarının %27'ye ve MHP'nin oylarının %19.1'e yükseldiğini göstermektedir.

2 – Dince araştırmalar şirketinin Nisan 2010 tarihinde yapmış olduğu bir ankete göre; AK Parti'nin oyları %41.8'e yükseldiğini göstermiştir.

3 – Metropol Stratejik ve Sosyal Araştırmalar şirketinin 5 – 11 Ağustos 2010 tarihlerinde 12.10.2010 tarihinde yapılan referandum hakkında yapmış olduğu bir ankette anayasa değişikliklerinin yanlılarının oranının %33.6'ya yükseldiğini göstermektedir. Aynı ankette AK Parti'nin genel seçimlerde %43.1, CHP'nin %24 ve MHP'nin %9.5 alacağını göstermiştir.

4 – Konsensüs Araştırma Merkezi'nin Haber Türk gazetesi hesabına 1 – 9 Ekim 2010 tarihinde yapmış olduğu ankette AK Parti'yi destekleyenlerin oylarının %46.9'a, CHP'nin %24.5'e ve MHP'nin %10.6'ya yükseldiği sonucuna varmıştır.

Partilerin Seçim Hazırlıkları

Partiler Hazırlıklarını seçim tarihi olan 12 Haziran 2011 tarihinden altı ay önce başlatmıştır. Şöyle ki:

1 – AK Parti başkanı Erdoğan ülkeyi başkanlık ya da yarı başkanlık sistemine dönüştürmek amacıyla anayasa değişikliğine gidebilmesi için gerekli olduğu parlamentoda çoğunluğu elde edebilmek için çabalarını yoğunlaştırmıştır.

2 – CHP'nin yeni genel başkanı Kemal Kılıçdaroğlu seçim hazırlığını yapmak üzere yeni bir ekip oluşturmuştur.

AK Parti'nin Planları

Bu senaryoların ve beklentilerin gerçekleşmesi için AK Parti'nin MHP'nin seçimlerde

barajı geçmemesi için çalışmalar yapması ve Kürtler lehine yani anayasada değişikliklerin yapılacağı vatlarına rağmen bu süre içinde Kürt sorununa el atmaması gerekir.

Notlar

1 – Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin önemli bölgelerinde ve güney doğudaki dağlık bölgelerde terör saldırıları olmadan şimdiki sükunet devam ederse, bu durumun önümüzdeki seçimlerde partisine yarayacağından emindir.

2 – Erdoğan'ın düşündüğü ve beklediği tablo gerçekleşirse, hiç şüphe yoktur ki partisi parlamentoda en az 367 sandalye kazanacaktır. Bu sonuç anayasanın birçok maddesini referanduma gitmeden değiştirme imkanını sağlayacaktır.

3 – Siyasi gözlemcilere göre Erdoğan'ın Kürtlere otonomi tanınması konusuna değinmesi, özellikle Karadeniz, Orta Anadolu ve Türkiye'nin batısındaki bölgelerde milliyetçi kesimin oylarına Kürtlerin oylarından daha fazla ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

4 – Türk uzmanlar AK Parti'nin ve Erdoğan'ın, Türkiye'de beklenmeyen bir durum ortaya çıkmadıkça, önümüzdeki genel seçimlerde oyların %50'sini alacağı kanısındadırlar. Bu görüşü, partinin Mart 2009 yerel seçimleri hariç, katılmış olduğu dört seçim ve iki referandumda büyük bir zafer kazanmasına bağlamaktadırlar.

5 – Erdoğan en kötü ihtimalle partisinin 290 – 295 sandalye kazanacağından emindir. Bu sonuç bile Türkiye tarihinde benzeri olmayan şekilde partisinin üçüncü kez tek başına iktidar olmaya yeterlidir.

Sonuç Yerine

1 – Bize göre, dünyada ve özellikle komşu ülkelerde ve İslam aleminde başarılı siyaset adamlarının kişiliklerinin incelenmesi elzemdir. Buna Recep Tayyip Erdoğan'ı örnek olarak gösterebiliriz. Erdoğan gibi bir politikacı

belediye başkanı olmuş, hapse girmiş bir insan çalışma sitilini değiştirmiş ancak prensiplerinden taviz vermemiş, reformlar gerçekleştirmeye devam etmiş ve iç ve dış projelerinin çoğunda başarılı olmuştur.

2 – Türkiye’de seçimler hassas bir konudur, bir partinin ikinci kez seçimleri kazanması oldukça zordur. Ancak Adalet ve Kalkınma Partisi 2002 yılından beri tüm seçim ve referandumlardan başarıyla çıkmıştır. AK Parti seçim tecrübelerinden ve başarısının sırlarını ve solcu, milliyetçi ve İslami partilerin başarısızlığına uğramasını iyice incelemeli ve bundan yararlanmalıdır.

Aslında AK Parti’nin seçimlerdeki başarıları hem partide önemli mevkilerde olan yöneticileri hem de partili bakanları hata yaptıkları zaman hesaba çekmesine de bağlanır. Görevinde başarılı kaydetmeyen ya da kendi seçim bölgesinde yeterli oy kazanmayan bakanın yerine başkası getirilmekte ve seçim bölgelerindeki sorumlular hesaba çekilmekte ve başarılı olanlar ödüllendirilmektedir.

3 – Türkiye seçimleri şeffaflık, sonuçların kısa sürede açıklanması ve hem parti temsilcileri hem de uluslar arası kuruluşların gözetiminde yapılması bakımından önem arz etmektedir. Bildiğimize göre Irak Bağımsız Seçim Kurulu ile Türk Yüksek Seçim Kurulu arasında sık ilişkiler vardır. 7 Mart 2010 tarihinde yapılan parlamento seçimlerinde Türk gözlemciler de görev yapmıştı. Iraklı yetkililer Türkiye’nin deneyimlerinden yararlanmaları gerektiği kanısındayız.

NOT:

1 - Bu araştırma Türkiye’de 12 Haziran 2011 tarihinde yapılan seçimlerden birkaç ay önce kaleme alınmıştır. Araştırmanın ikinci bölümü seçimlerden sonra yayınlanmaya çalışılacaktır.

2 – Bu araştırmayı hazırlayan, Türkiye konularını yakından izleyen Kerkük 1957 doğumlu bir Iraklı diplomattır.

ORSAM AKADEMİK KADROSU

Hasan Kanbolat
Habib Hümmüzlü
Doç. Dr. Veysel Ayhan
Doç. Dr. Mehmet Şahin
Doç. Dr. Harun Öztürkler
Doç. Dr. Özlem Tür
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen
Dr. Neslihan Kevser Çevik
Dr. Didem Danış
Dr. Jale Nur Ece
Dr. İlyas Kamalov
Dr. Bayram Sinkaya
Dr. Süreyya Yiğit
Av. Aslıhan Erbaş Açıknel
Volkan Çakır
Bilgay Duman
Ogün Duru
Oytun Orhan
Sercan Doğan
Nebahat Tanrıverdi
Selen Tonkuş Kareem
Uğur Çil
Nazlı Ayhan
Leyla Melike Koçgündüz
Göknil Erbaş
Aslı Değirmenci
Jubjana Vila

ORSAM Başkanı
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Abant İzzet Baysal Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
ORSAM Danışmanı, Avrasya
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Atatürk Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Avrasya
ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
ORSAM Danışmanı, Afrika
ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
ORSAM Yönetici Editörü
ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
ORSAM Uzman Yardımcısı, Karadeniz
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden
Dr. Seyfi Kılıç
Kamil Erdem Güler
Çağlayan Arslan

ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı
ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid
Prof. Dr. Hayati Aktaş
Hasan Alsancak
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
Prof. Dr. Ahat Andican
Prof. Dr. Dorayd A. Noori
Prof. Dr. Tayyar Arı
Prof. Dr. Ali Arslan
Başar Ay
Prof. Dr. Mustafa Aydın
Doç. Dr. Ersel Aydınlı
Doç. Dr. Veysel Ayhan
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı
İtir Bağdadı
Prof. Dr. İdris Bal
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar
Kemal Beyatlı
Barbaros Binicioğlu
Prof. Dr. Ali Birinci
Doç. Dr. Mustafa Budak
E. Hava Orgeneral Ergin Celasin
Volkan Çakır
Doç. Dr. Mitat Çelikpala
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya
Dr. Didem Danış
Prof. Dr. Volkan Ediger
Prof. Dr. Cezmi Eraslan
Prof. Dr. Çağrı Erhan
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen
Dr. Amer Hasan Fayyadh
Av. Aslıhan Erbaş Açıknel
Cevat Gök
Mete Göknel
Osman Göksel

Irak Danıştay Eski Başkanı
Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
BP & BTC Türkiye, Enerji Güvenliği Direktörü
ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Türkiye Tekstil Sanayi İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
ORSAM Ortadoğu Dan., Abant İzzet Baysal Üni., Uluslararası İlişkiler Böl.
ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İzmir Ekonomi Üni. Öğretim Gör., Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Böl.
TBMM 24. Dönem Milletvekili
Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Müh. Bölüm Başkanı
Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Ortadoğu Danışmanı
Türk Tarih Kurumu Başkanı
Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
23. Hava Kuvvetleri Komutanı
ORSAM Danışmanı, Afrika
Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İstanbul Şehir Üniversitesi Rektörü
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Ankara Üniversitesi ATAUM Müdürü, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORSAM Ortadoğu Dan., Ahi Evran Üni., Uluslararası İlişkiler Böl. Başkanı
Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Irak El Fırat TV Türkiye Müdürü
BOTAŞ Eski Genel Müdürü
BTC ve NABUCCO Koordinatörü

Timur Göksel
Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani
Habib Hümmüzlü
Numan Hazar
Doç. Dr. Pınar İpek
Dr. Tuğrul İsmail
Dr. İlyas Kamalov
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Doç. Dr. Şenol Kantarcı
Selçuk Karaçay
Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu
Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman
Yrd. Doç. Dr. Şaban Kardaş
Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli
Prof. Dr. Aleksandr Knyazev
Prof. Dr. Erol Kurubaş
Prof. Dr. Talip Küçükcan
Arslan Kaya
Dr. Hicran Kazancı
İzzettin Kerküklü
Doç. Dr. Mustafa Kibaröğlu
Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa
Prof. Dr. Mahir Nakip
Doç. Dr. Tarık Oğuzlu
Prof. Dr. Çınar Özen
Murat Özçelik
Doç. Dr. Harun Öztürkler
Dr. Bahadır Pehlivan Türk
Prof. Dr. Victor Panin
Doç. Dr. Fırat Purtaş
Prof. Dr. Suphi Saatçi
Ersan Sankaya
Dr. Bayram Sinkaya
Doç. Dr. İbrahim Sirkeci
Dr. Aleksandr Sotnichenko
Dr. Irina Svistunova
Doç. Dr. Mehmet Şahin
Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin
Mehmet Şüküroğlu
Doç. Dr. Oktay Tanrısever
Prof. Dr. Erol Taymaz
Prof. Dr. Sabri Tekir
Dr. Gönül Tol
Doç. Dr. Özlem Tür
M. Ragıp Vural
Dr. Ermanno Visintainer
Dr. Umut Uzer
Prof. Dr. Vatanyar Yagya
Dr. Süreyya Yiğit

Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
ORSAM Ortadoğu Danışmanı
Emekli Büyükelçi
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORSAM Avrasya Danışmanı
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Vodafone Genel Müdür Yardımcısı (Türkiye)
Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek, Kırgızistan)
Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
KPMG, Yeminli Mali Müşavir
Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
Kerkük Vakfı Başkanı
Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Bağdat Üniversitesi Rektörü
Ahmet Yesevi Üniversitesi Rektör Vekili
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Ankara Üniversitesi, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
Türkiye Cumhuriyeti Bağdat Büyükelçisi
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üni. İktisat Bölümü
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya)
Gazi Üni. Uluslararası İlişkiler Bölümü TÜRKSOY Genel Sekreter
Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
Türkmeneli TV – (Kerkük, Irak)
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Atatürk Üniversitesi
Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Rusya Strateji Araş. Merk Türkiye-Ortadoğu Araş. Masası Uzmanı
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üni. Uluslararası İlişkiler Bölümü
Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Enerji Uzmanı
ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampüsü Rektör Yardımcısı (KKTC)
İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü (ABD)
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
Vox Populi Direktörü (Roma-İtalya)
İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
St. Petersburg Şehir Par. Milletvekili, St. Petersburg Üni. (Rusya Fed.)
ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık
Bülent Aras
Tayyar An
İlker Aytürk
Recep Boztemur
Katerina Dalacoura
F. Gregory Gause
Fawaz Gerges
Ahmet K. Han
Raymond Hinnebusch
Rosemary Hollis
Bahgat Korany
Peter Mandaville
Emma Murphy

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Uludağ Üniversitesi
Bilkent Üniversitesi
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Vermont Üniversitesi (ABD)
Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Kadir Has Üniversitesi
St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
George Mason Üniversitesi (ABD)
Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
Hasan Kanbolat
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen

ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
ORSAM Başkanı
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORSAM Dan., Ahi Evran Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Böl. Başkanı

ORSAM

مركز الشرق الاوسط للدراسات الاستراتيجية

Mithatpaşa Caddesi 46/4 Kızılay - ANKARA

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr